

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא קמא לא

עניין: לשון "כולן" על שניים

יד מלאכי – כללי הש"ס

שלו. כולם וכן כל שייד לומר אף על שנים*

כן למדתי ממשנה שלימה דפרק כיצד מברכין (ברכות) מ' א', דתנן התם ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא. הא קמן מבואר דנקט לשון כולם, אף דלא קאי אלא אפירות האילן ופירות הארץ, דתרי מיני נינהו²⁰³.

וכן נלמד עוד מבריייתא דמייתי הש"ס בפרק המניח (ב"ק) ל"א א', דקתני ראשון חייב בנזקי כולן. ועיין שם ע"ב דעל שניים קמיירי. והכי מוכח תו בפסחים פ"ט ב', דעל שניים נאמרו²⁰⁷. ואין צורך להאריך בזה, כיון דמקרא מלא הוא במשלי סי' כ"ב (פס' ב) עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה'. הרי דעל שניים קאמר מלת כולם²⁰⁸.

אלא שמצאתי גם להרמב"ן ז"ל בספר הזכות סוף פרק ב' דמכות (יא, א) שכתב ומיהא לא מיחזור לי הא דאמרינן לקמן במיתת כולן חוזר, דהא ליכא בזמן אחד אלא שנים מהם וכו'. אלא כיון שיש זמן ששלשתן קיימין וכו', משום הכי קאמר במיתת כולן הוא חוזר. ועוד כיון דלר"י איכא שלישי, קאמר לישנא דכולהו, ע"כ*.
מדבריו אלו אנו למדים שדעתו כדעת הראנ"ח דלא שייד לומר כל על ב'²¹². וכן כתב הר"ב תויו"ט בסוף פרה (פרק יב משנה יא), עיין שם.

עין זוכר לחיד"א מערכת כ'

ה. כלן וכן כל עיקר משמעותו הוא על ג' ולפעמים באשגרת לישן וכיוצא נאמר גם על שנים. ואם הוא אגב חלוקות אחרות נאמר אפילו על אחד כמו שיתבאר בס"ד. והנה הרב מהראנ"ח בדרשותיו פ' חיי שרה השריש לנו דכל לא הוי בציר מתלתא וסמוכות שלו ממ"ש התוס' בכתובות דף ח' ע"א וברכות דף י"א גבי ברכות התורה דגרסינן הלכך גמרינהו לתרויהו ול"ג נמרינהו לכלהו דאינם שלש ברכות אלמא כי נאמר כל אין פחות משלשה עכ"ד והבאתיו בספרי הקטן שער יוסף דף פ"ה ע"ג ושם הרגשתי על כלל זה מסר אז"נ ע"ש ואחר זמן כתבתי קצת בזה בליקוטי בס"ד:

עלה בדינו דמשמעות תיבת כלם ותיבת כל הוא על שלשה וזמנין דמשכחת על שנים ולא דוקא כל ואם הוא אגב חלוקות